

16. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 14.10.2022).

17. Про трудові книжки працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.1993 р. № 301. Дата оновлення: 28.12.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.10.2022).

18. Типове положення про службу управління персоналом державного органу: наказ Національного агентства з питань державної служби від 03.03.2016 р. № 47. Дата оновлення: 01.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16#Text> (дата звернення: 14.10.2022).

УДК 32.351:303.7:303(477)(043.2)

Федотова О.О.

/ м. Київ /

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРУ
ЕКОНОМІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА РАЗУМКОВА**

У сучасній управлінській галузі України суттєво зростає роль інформаційно-аналітичної діяльності, оскільки саме вона дозволяє з'ясувати поточний стан інформаційних процесів, різноманітних подій та спрогнозувати основні тенденції їх змін у подальшій перспективі. Внаслідок виконання інтелектуальних операцій із відповідного пошуку, концентрації, збереження, цілеспрямованої обробки та аналізу першоджерел постає якісно новий тип вторинної інформаційної продукції у вигляді аналітичної записки, огляду, довідки та ін.

Вказаний напрям інформаційно-аналітичної роботи реалізують як державні, так і недержавні аналітичні центри. Загалом аналітичний центр є громадською організацією некомерційного характеру, особливості роботи якої передбачають реалізацію досліджень із суспільно значущої проблематики та пошук дієвих способів її розв'язання з урахуванням інтересів соціуму. У зарубіжній практиці аналітичні центри – «фабрики думок» або «мозкові центри» – осередки критичного аналізу, лобіювання інтересів суспільства, діагностики дій владних структур та оцінювання ефективності їх рішень шляхом презентації різних варіантів політичних платформ громадянам країни. Як підставово зазначає Н. Ржевська, з одного боку, неурядові дослідницькі осередки генерують принципово нові, нестандартні ідеї для влади, пропонуючи відповідні аналітичні матеріали, а з іншого, – виступають ефективним засобом налагодження комунікації в процесі громадського обговорення нагальних питань [9, с.174].

Типовим прикладом недержавної аналітичної установи може бути Український центр економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Це цілком автономна структура, у межах якої провадяться дослідження в економічній, енергетичній, соціальній, внутрішньополітичній та зовнішньополітичній галузях, у сфері державного управління, земельних відносин, а також у напрямках міжнародної та регіональної безпеки, національної безпеки і оборони. На сьогодні тут працюють близько 45 спеціалістів, а також понад 100 – на контрактній основі.

Слід зазначити, що установа постала 1994 р. у якості недержавного аналітичного центру. Надалі, 24 жовтня 2000 р., на базі рішення Ради засновників йому присвоїли ім'я Олександра Разумкова [3]. Центр готує аналітичні доповіді, записки, статті тощо. Одним із пріоритетних напрямів його діяльності є проведення соціологічних досліджень. Результати роботи осередку публікуються на сторінках доволі авторитетного у науково-експертному середовищі журналу «Національна безпека і оборона», а також

оприлюднюються на власному веб-сайті.

Міжнародний економічний форум, що пройшов 2004 р. у Польщі, оголосив центр найкращою установою неурядового типу у Східній Європі. За Рейтингом світових аналітичних центрів (Global Go to Think Tank Index Report) 2016 р. вказаний осередок посів 36 місце зі 150 кращих аналітичних центрів світу (без урахування США) та 5 місце з 90 найкращих аналітичних центрів на центральноєвропейському та східноєвропейському просторі [3].

Загалом аналітичні матеріали установи широко використовуються в ході парламентських слухань, під час проведення передвиборчих кампаній, суб'єктами правових відносин, зарубіжними партнерами, засобами масової інформації, у навчальному процесі закладів вищої освіти тощо [6]. Український центр економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова готує та видає: щорічник СІПРІ (від 2000 р. поширюється серед парламентсько-урядових структур, центральних органів влади, провідних закладів вищої освіти, публічних бібліотек загальним обсягом близько 1000 примірників); різноманітні матеріали засідань круглих столів, а також фахових, експертних дискусій; презентації результатів проектів; серійні видання під назвою «Бібліотека Центру Разумкова» тощо [3]. Серед репрезентованої продукції, безсумнівно, заслуговує на увагу інформаційна аналітика. Так, на сайті центру можна ознайомитися з такими видами аналітичних документів, як:

- 1) аналітична доповідь;
- 2) аналітична записка;
- 3) аналітична стаття;
- 4) щорічний аналітичний підсумок і прогноз.

Звернемось до розгляду наведених різновидів аналітичних матеріалів більш детально. Доповідь являє собою документ, який містить виклад конкретних питань, висновків, пропозицій, та призначений для усного відтворення. Інформаційно-аналітична доповідь передбачає не лише перерахування параметрів проблеми та формулювання пов'язаних з ними

висновків, але й висловлення пропозицій щодо можливих шляхів її вирішення. Цей вид аналітичного документа має найбільш складну структуру, що обов'язково має урахувати такі елементи, як висновок на базі стислого викладу отриманих результатів, а також рекомендації стосовно до використання ситуації співрозмірно власним зацікавленням [8, с. 268]. Аналітична доповідь ґрунтується на чималій кількості підставових джерел, які гарантують достовірність одержаної інформації. Паралельно в ході обробки накопичених даних відпрацьовуються наявні робочі гіпотези та з'ясовується, яких саме відомостей бракує для формулювання узагальнюючих висновків.

Аналітична записка включає деталізований аналіз обраної проблематики, висновки, а також (за необхідності), практичні рекомендації. Її обсяг зазвичай становить від 5 до 10 сторінок [2, с.47].

У свою чергу аналітична стаття вміщує аналіз діяльності об'єкта моніторингу. Вказаний документ відрізняється значною кількістю фактів, що аналізуються, та визначає їх взаємозв'язки. Стаття, з одного боку, в ідеалі має бути доступна для розуміння широкому колу читачів, а з іншого – становити інтерес для фахівців досліджуваної галузі. Структурно документ формують такі елементи, як вступ (передбачає обґрунтування теми, постановку проблеми), основна частина (містить перелік фактів з їх подальшим аналізом на базі доведення чи спростування висунутих гіпотез), висновки [4].

Аналітичний прогноз є документом, що базується на ретроспективному аналізі першоджерел й ураховує результати аналізу інформації, яка відбиває усі особливості змін стану структури й параметрів об'єкта дослідження задля встановлення основних тенденцій його розвитку з урахуванням подальших прогнозів [1, с. 48].

Проаналізуємо один з різновидів аналітичної продукції Українського центру економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова на предмет відповідності методиці щодо його підготовки. Отже, розглянемо аналітичну записку під назвою «Оновлення двополярності світу?», розміщену на

сайті установи [11]. Загальний обсяг записки складає 10 сторінок. Документ містить анотацію, у якій стисло викладено суть окресленого питання. Однак в ній бракує причин створення аналітичної записки, цілей та завдань дослідження, характеристики об'єкта, обраних методів роботи, одержаних результатів. Зміст як структурний елемент не вказаний. Вступ містить загальну постановку проблематики. Основне наповнення записки формують умовні тематичні рубрики, у межах яких поетапно наведені статистичні дані, що супроводжуються діаграмами (інформаційна частина), а також порівняльні характеристики низки показників-індикаторів із встановленням причинно-наслідкових зв'язків між ними (аналітична частина). Проте в аналітичній записці відсутнє структурування матеріалу на розділи/підрозділи. Останнє позбавляє документ чіткості сприйняття. Текст супроводжується посторінковими покликаннями на використану літературу (переважно інтернет-джерела) та необхідними уточненнями. Висновки у якості елемента не зазначені, але виокремлені курсивом. У них коротко узагальнені результати дослідження, отримані на підставі аналізу опрацьованого матеріалу. Втім, програма наступних дій, що передбачає конкретний прогноз і пропозиції (у вигляді рекомендацій), в аналітичній записці відсутня. Відмітка про виконавця із зазначенням його прізвища та посади наведена на початку документа. Наприкінці огляду вказана адреса місцезнаходження центру, e-mail, посилання на сайт установи, номери службового телефону та факсу, а також план-схема проїзду.

Таким чином, на підставі розгляду окресленої проблеми можна зробити висновок, що Український центр економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова на сучасному етапі є одним з провідних аналітичних осередків держави, який внаслідок здійснюваної інформаційно-аналітичної діяльності пропонує споживачам низку якісних аналітичних документів. Результати аналізу аналітичної записки дозволяють констатувати її загальну відповідність діючим вимогам стосовно до написання такого роду матеріалів.

Однак, на нашу думку, співробітникам установи доцільно було би звернути увагу на особливості структурування аналітичних документів відповідно до методики підготовки конкретних видів даної продукції, а також оформлення аналітичного тексту.

Література

1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2014. 417 с.
2. Варенко В. Методичний аспект створення інформаційно-аналітичних документів: аналіз, технології, проблеми. Вісник Книжкової палати. 2015. № 3. С. 46-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2015_3_15.
3. Історія Центру. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/pro-nas/istoriia-tsentru> (дата звернення: 31.10.2022).
4. Кліцаков Ю. Мистецтво аналізу, або як написати аналітичну статтю. URL: <https://yambus.com.ua/mistetstvo-analizu-abo-yak-napisati-analitichnu-stattyu/> (дата звернення: 31.10.2022).
5. Курносков Ю. В., Конотопов П. Ю. Аналитика, методология, технология и организация информационной аналитической работы. М. : Русаки, 2004. 512 с.
6. Лисенко Т. Сучасний стан і провідні тенденції у роботі українських інформаційних центрів на основі аналізу контенту веб-сайтів. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2022. №9. С.148-163.
7. Мандзюк О. Поняття та зміст аналітичної діяльності. Інформаційне право. 2017. №10. С.171-176.
8. Нежданов И.Ю. Технологии разведки для бизнеса. Москва: Ось-89, 2012. 400 с.
9. Ржевська Н. Ф. Стратегічна аналітика в США та Україні: генеза ставлення та сучасний стан. Політичний менеджмент. 2013. № 59. С. 167-175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2013_59_19
10. Федорчук О. Недержавні аналітичні центри України як сегмент

політичної науки. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2017. Вип. 10. С. 155–159.

11. Юрчишин В. Оновлення двополярності світу?: аналітична записка. URL: https://razumkov.org.ua/images/2022/08/15/2022_ANALIT_ZAPIS_Yurchyshyn.pdf.

УДК 316.776.34(043.2)

Шапвалова Д.О.

/ м. Київ /

МЕТОДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цілі інформаційно-аналітичної діяльності (надалі – ІАД) можна розділити на дві великі групи: стратегічні і тактичні. Стратегічні - на основі концепцій, методів, засобів зібрати, накопичити, обробити, проаналізувати такий обсяг необхідної і достатньої інформації, щоб надати споживачеві (замовнику) якомога більш якісний і повний інформаційний продукт.

Тактичні – визначаються конкретно в кожному випадку окремо, залежно від завдання, яке ставить перед аналітиком споживач (замовник). Це можуть бути, наприклад, питання збільшення результативності та прибутковості певної ділянки бізнесової діяльності, зокрема, пошуки партнерів, ринків збуту, джерел фінансування, ступінь ризиків та інше.

Об'єктами інформаційно-аналітичної діяльності є:

- інформаційно-аналітичні продукти;
- бази даних;
- апаратні засоби: комп'ютери, комплектування, блоки безперебійного живлення, офісне устаткування, мережеве устаткування, засоби комунікацій, периферійна техніка, диски, дискети, матеріали;
- програмні засоби: системне програмне забезпечення (ПЗ), мережеве